BÃO VỚI KHU VỰC HẢI PHÒNG VÀ VIỆC THEO DÕI BÃO CỦA ĐÀI KTTV PHÙ LIỄN

KS. NGUYỄN ĐĂNG KHOA
Đài KTTV Phù Liễn

Trong 40 năm trở lại đây, Hải Phòng là nơi đã từng chứng kiến và chịu đựng nhiều thảm họa khủng khiếp của bão.

Ngày 26-IX-1955 bão Kate đã vào Hải Phòng đúng lúc Triều Cường, làm cho 158 đoạn đê biển bị vỡ, 669 người chết và mất tích, hàng trăm tàu thuyền bị đắm, 12.926 ha lúa bị ngập lụt, hàng trăm ngôi nhà bị tàn phá.

Ngày 9 -IX-1968 người dân Hải Phòng cũng lại chứng kiến thảm họa do cơn bão Wendy gây nên. Bão Wendy với bán kính rất nhỏ nhưng sức gió ghê gớm (trên 200km/h) kèm theo mưa lớn.

Ngày 21-VII-1977 bão Sarah tràn vào Hải Phòng với sức gió trên 200km/h và lại một lần nữa, Hải Phòng bị bão gây thảm họa.

Gần đây nhất, ngày 29-VI-1992, bão số 1 tên quốc tế là Chuck đổ bộ vào giữa Hải Phòng - Quảng Ninh. Mặc dầu sức gió mạnh cấp 11 cấp 12 nhưng đúng lúc triều cường nên bão đã làm sạt lở tới 61.500m^3 đê biển, làm hàng trăm nhà bị đổ và tốc mái.

Ngày 23-VII-1992, bão số 4 - tên quốc tế là Gary đổ bộ vào Trung Quốc. Tuy sức gió ở Hải Phòng chỉ đạt cấp 8 cấp 9 song bão đã gây ra mưa lớn kéo dài trên diện rộng ở Hải Phòng. Đợt mưa này làm ngập úng 16.980 ha lúa vụ mùa trong đó có 3590 ha lúa bị chết.

Thực tế trên khiến chúng ta phải đúc kết những qui luật hoạt động của bão:

- Theo số liệu thống kê của 31 năm gần đây, hàng năm Hải Phòng chịu ảnh hưởng từ 2 đến 3 cơn bão và cứ trung bình 2 đến 3 năm có 1 cơn trực tiếp đổ bộ vào Hải Phòng hoặc đổ bộ vào các tỉnh ven biển phụ cận: Quảng Ninh, Thái Bình, Ninh Bình, (Bảng 1). Nếu tính tổng số các cơn bão vào Việt Nam thì vùng ven biển Quảng Ninh - Hải Phòng - Ninh Bình là nơi có số bão vào nhiều nhất (Bảng 2).

Bảng 1. Số cơn bão ảnh hưởng tới thời tiết khu vực Hải Phòng trong 31 năm (1955 - 1985)

Tháng	I	II	III	IV	V	VI	VII	VIII	IX	X	XI	XII	Tổng số
Số bão	0	0	0	0	2	12	19	18	14	3	2	0	70

Bảng 2. Tần suất bão đổ bộ vào các khu vực trong cả nước (%)

Khu vực đổ bộ	Tần suất (%)
Quảng Ninh đến Ninh Bình	32
Thanh Hóa đến Hà Tĩnh	19
Quảng Bình đến Thừa Thiên Huế	21
Quảng Nam đến Bình Định	22
Phú Yên trở vào	6

- Hàng năm bão thường đổ bộ vào Hải Phòng trong 3 tháng VII, VIII và IX, tuy nhiên cũng có những cơn bão đổ bộ vào tháng VI và tháng X. Đôi khi có những chùm bão liên tiếp ảnh hưởng tới thời tiết Hải Phòng. Điểm lại những cơn bão năm 1992 vừa qua nhận thấy chưa đầy 1 tháng (từ 26-VI-1992 đến 23-VII-1992) đã có 4 cơn bão hoạt động ở biển Đông trong đó có 3 cơn gây thời tiết xấu tại Hải Phòng.

- Chủ yếu các cơn bão di chuyển theo hướng tây tây bắc hoặc tây bắc tiến về Hải Phòng, nhưng cũng có những cơn bão quanh co theo đường thắt nút rồi mới đổ bộ (bão số 6, ngày 2-IX-1972). Ngược lại, có cơn bão đang di chuyển theo hướng tây tây bắc lại chuyển dần theo hướng tây tây nam đến tây nam (bão số 5, ngày 26-VIII-1973). Lại có cơn bão tiến thẳng vào hướng Hải Phòng tưởng như Hải Phòng sẽ phải chịu đựng sự tàn phá nặng nề, thì nó đã suy yếu dần ở ngoài khơi Vịnh Bắc Bộ (bão số 6 năm 1976).

- Một đặc trưng khí hậu của bão là gió bão. Khi bão đổ bộ trực tiếp vào khu vực Hải Phòng, gió bão trung bình đạt từ 25 đến 30m/s. Gió giật trong bão có thể đạt trên 50m/s. Cơn bão số 7 năm 1968 đổ bộ vào Hải Phòng, máy đo gió của Đài Khí tượng Thủy văn Phù Liễn đã đo được sức gió tới 57m/s (trên khả năng của máy đo). Cơn bão Sarah đã có sức gió 51m/s.

- Một đặc trưng khí hậu nữa của bão là mưa. Trong dãy số liệu 75 năm ghi được của Đài Phù Liễn nhận thấy Hải Phòng đã từng phải chịu đựng lượng mưa kỉ lục do bão gây nên: 1023mm trong 4 ngày liền (từ 20 đến 23-IX-1927). Tương tự, cơn bão Olive (1-VII-1960) đã trút lượng mưa 443,4mm xuống Hải Phòng trong có hơn một ngày đêm.

Qua những khảo nghiệm về mưa trong bão, nhận thấy: mưa lớn phần nhiều tập trung ở phía đông của bão và dữ dội trong giai đoạn đầu, khi bão đổ bộ vào

đất liền lúc này chính là lúc bộ phận phía đông của bão mang vào đất liền những khối không khí nóng ẩm khổng lồ của đại dương, tác động với mặt đệm gồ ghề của đất liền cộng với sự hội tụ mãnh liệt của bản thân bão, tạo nên những trận mưa dữ dội.

- Gió bão và mưa bão là hai yếu tố khí tượng cộng đồng thật nguy hiểm, nhưng còn nguy hiểm không lường, nếu lúc bão tới là lúc thủy triều lên mạnh. Cơn bão Cosla đổ bộ vào Ninh Bình ngày 22-IX-1962 đã gây ra gió ở Hải Phòng lên tới 35m/s cùng với mưa to và thủy triều lên cao, đã phá vỡ những đoạn đê sông Văn Úc, Thái Bình. Nước mặn tràn vào làm chết trên 5000ha lúa ở ba huyện: Tiên Lãng, Vĩnh Bảo, Kiến Thụy, nhiều nhà cửa, hoa màu, tài sản của nhân dân vùng ven biển bị phá hoại nghiêm trọng. Cơn bão Kate (1955) đã nêu ở trên cũng dẫn chứng cho nhận định này.

Để theo dõi, cảnh báo và dự báo bão cho khu vực Hải Phòng nói riêng và vùng ven biển đồng bằng Bắc Bộ nói chung, Đài Khí tượng Thủy văn Phù Liễn Hải Phòng đã xây dựng phòng dự báo. Phòng này được trang bị một số phương tiện thông tin để thu ảnh mây vệ tinh, thu những số liệu khí tượng của một số nước: Nhật, Trung Quốc, Liên bang Nga, Phi-lip-pin, Thái Lan, Hồng-Kông... và số liệu của các trạm khí tượng thủy văn trong toàn quốc, thiết lập được bản đồ thời tiết và vì vậy có thể theo dõi được bão từ khi chúng hình thành cách Hải Phòng hàng ngàn ki-lô-mét và cảnh báo, dự báo khi bão tiến vào biển Đông.

Để theo dõi bão một cách sát sao hơn, tức thời hơn và chính xác hơn từ khi bão cách xa Hải Phòng khoảng 300 - 500km, Đài Khí tượng Thủy văn Phù Liễn trong những năm gần đây đã đưa rađa thời tiết vào hoạt động.

Rađa của Đài Phù Liễn đã có tác dụng tích cực trong công tác cảnh báo bão phòng chống bão của thành phố.

Ngoài Phòng Dự báo khí tượng thủy văn và trạm rađa thời tiết, Đài Khí tượng Thủy văn Phù Liễn còn có 3 trạm khí tượng (trong đó có 2 trạm trên biển là Bạch Long Vĩ và Hòn Dáu), 9 trạm thủy văn, 2 trạm hải văn, 2 trạm môi trường, 14 trạm đo mưa cùng 1 đội khảo sát thủy văn thường xuyên theo dõi, bám sát hàng ngày, hàng giờ tình hình khí tượng thủy văn, cung cấp những số liệu qúi giá khi có bão tới.

Tuy nhiên, vì trình độ và kinh nghiệm của cán bộ kĩ thuật của Đài còn hạn chế, phương tiện thông tin dự báo còn lạc hậu, không đồng bộ và chưa được khai thác triệt để nên việc theo dõi và dự báo cụ thể của một cơn bão cũng chỉ đạt được mức chính xác từ 75 đến 80%. Với mức độ chính xác này, nếu biết sử dụng một cách đầy đủ các thông tin về dự báo bão cũng sẽ hạn chế được nhiều thiệt hại và đem lại hiệu qủa tích cực cho nhân dân thành phố Hải Phòng nói riêng và vùng ven biển đồng bằng Bắc Bộ nói chung.